

به نام خدا

پاسخنامه سوالات تفکر نقاد لیسانس به پزشکی

۱ - پژوهشگری می‌گوید:

«در بیمارستان ما، پزشکانی که شیفت شب بیشتری دارند، خطاهای بیشتری مرتکب می‌شوند؛ بنابراین شیفت شب علت اصلی خطاهای پزشکی است.»

(A) همه پزشکان در شیفت شب خسته می‌شوند

(B) ممکن است عوامل دیگری غیر از شیفت شب در بروز خطا نقش داشته باشند

(C) خطاهای پزشکی معمولاً قابل اندازه‌گیری نیستند

(D) اگر تعداد خطاها زیاد باشد، نتیجه‌گیری درست است

پاسخ: B

وجود همبستگی بین دو عامل، لزوماً رابطه علت و معلولی را ثابت نمی‌کند. عواملی مثل خستگی، کمبود نیرو، فشار کاری یا تجربه کمتر پزشکان نیز می‌توانند دخیل باشند.

۲- دانشجویی می‌گوید:

«دوستان من که در کلاس‌های آمادگی شرکت کرده‌اند قبول شده‌اند؛ پس شرکت در کلاس شرط قبولی است.»

(A) استفاده از نمونه محدود برای نتیجه‌گیری کلی

(B) استفاده از واژه شرط

(C) توجه نکردن به علاقه فردی

(D) نداشتن تعریف دقیق از قبولی

پاسخ: A

فرد تنها بر اساس چند نمونه محدود نتیجه‌گیری کلی کرده است. این نوع خطا را «تعمیم شتابزده» می‌گویند.

۳- در مطالعه‌ای مشخص شد افرادی که ورزش منظم دارند کمتر دچار افسردگی می‌شوند. کدام گزینه مانع نتیجه‌گیری قطعی درباره رابطه علت و معلولی می‌شود؟

(A) افسردگی اختلال شایعی است

(B) احتمال دارد افراد سالم‌تر بیشتر ورزش کنند

(C) ورزش هزینه زیادی ندارد

(D) همه افراد به ورزش علاقه ندارند

پاسخ: B

توضیح:

ممکن است جهت رابطه برعکس باشد؛ یعنی افراد سالم‌تر و با روحیه بهتر بیشتر ورزش کنند. بنابراین صرف مشاهده ارتباط، علت را مشخص نمی‌کند.

۴ - فردی می‌گوید:

«هیچ‌کس از این دارو شکایت نکرده؛ بنابراین این دارو کاملاً بی‌خطر است.»

(A) نبود شکایت، لزوماً به معنای بی‌خطر بودن نیست

(B) همه داروها عارضه دارند

(C) بیماران معمولاً شکایت نمی‌کنند

(D) داروهای جدید خطرناک‌ترند

پاسخ: A

نبود شواهد علیه یک ادعا، اثبات‌کننده درستی آن نیست. شاید عوارض هنوز شناخته نشده باشند یا گزارش نشده باشند.

۵ - در یک دانشگاه، میزان قبولی دانشجویان دارای لپ‌تاپ بیشتر از سایرین بوده است. مسئول دانشگاه نتیجه گرفت:

«داشتن لپ‌تاپ باعث موفقیت تحصیلی می‌شود.»

(A) بسیاری از دانشجویان از تبلت استفاده می‌کنند

(B) ممکن است وضعیت اقتصادی و امکانات آموزشی عامل اصلی باشد

(C) همه لپ‌تاپ‌ها کیفیت یکسان ندارند

(D) موفقیت تحصیلی تعریف ثابتی ندارد

پاسخ: B

وضعیت اقتصادی می‌تواند متغیر مخدوش‌کننده باشد؛ یعنی هم بر داشتن لپ‌تاپ و هم بر موفقیت تحصیلی اثر بگذارد.

۶- پزشکی می‌گوید:

«از زمانی که این مکمل را مصرف کرده‌ام کمتر بیمار شده‌ام؛ پس این مکمل سیستم ایمنی را تقویت می‌کند.»

(A) تعمیم شتابزده

(B) حمله شخصی

(C) دوپهلویی

(D) قیاس مع‌الفارق

پاسخ: A

توضیح:

فرد تنها بر اساس تجربه شخصی و بدون شواهد علمی کافی نتیجه‌گیری کلی کرده است. ممکن است عوامل دیگری باعث کمتر بیمار شدن او شده باشند.

۷- در پژوهشی فقط دانشجویان یک دانشگاه بررسی شدند، اما نتیجه‌گیری درباره تمام دانشجویان کشور انجام شد.

(A) حجم نمونه زیاد نیست

(B) نمونه نماینده کل جامعه نیست

(C) پژوهش طولانی بوده است

(D) متغیرها بیش از حد زیادند

پاسخ: B

توضیح:

برای تعمیم نتایج به کل جامعه، نمونه باید نماینده مناسبی از آن جامعه باشد. بررسی یک دانشگاه نمی‌تواند نماینده همه دانشجویان کشور باشد.

۸- فردی می‌گوید:

«اگر استفاده از تلفن همراه مضر بود، همه افرادی که زیاد از آن استفاده می‌کنند باید بیمار می‌شدند.»

(A) بسیاری از بیماری‌ها چندعاملی هستند

(B) تلفن همراه کاملاً بی‌ضرر است

- (C) همه افراد میزان استفاده یکسانی ندارند
- (D) بیماری همیشه قابل تشخیص نیست

پاسخ: A

توضیح:

بسیاری از بیماری‌ها تحت تأثیر عوامل مختلفی ایجاد می‌شوند و وجود یک عامل خطر به معنای ابتلای قطعی همه افراد نیست.

۹- در مطالعه‌ای مشاهده شد دانش‌آموزانی که صبحانه می‌خورند نمرات بهتری دارند. کدام گزینه محتمل‌ترین متغیر مخدوش‌کننده است؟

(A) رنگ لباس دانش‌آموزان

(B) میزان خواب و نظم زندگی

(C) علاقه به ورزش

(D) تعداد معلمان مدرسه

پاسخ: B

دانش‌آموزانی که برنامه خواب و نظم بهتری دارند، احتمالاً هم صبحانه می‌خورند و هم عملکرد تحصیلی بهتری دارند.

۱۰- استادی می‌گوید:

«چون تاکنون هیچ مدرکی علیه این نظریه پیدا نشده، پس این نظریه قطعاً درست است.»

(A) توسل به اکثریت

(B) استدلال از روی ناآگاهی

(C) حمله به شخص

(D) مصادره به مطلوب

پاسخ: B

در این خطا، نبود شواهد مخالف به عنوان اثبات درستی ادعا در نظر گرفته می‌شود؛ در حالی که نبود مدرک مخالف، دلیل قطعی برای درست بودن یک نظریه نیست. ۱